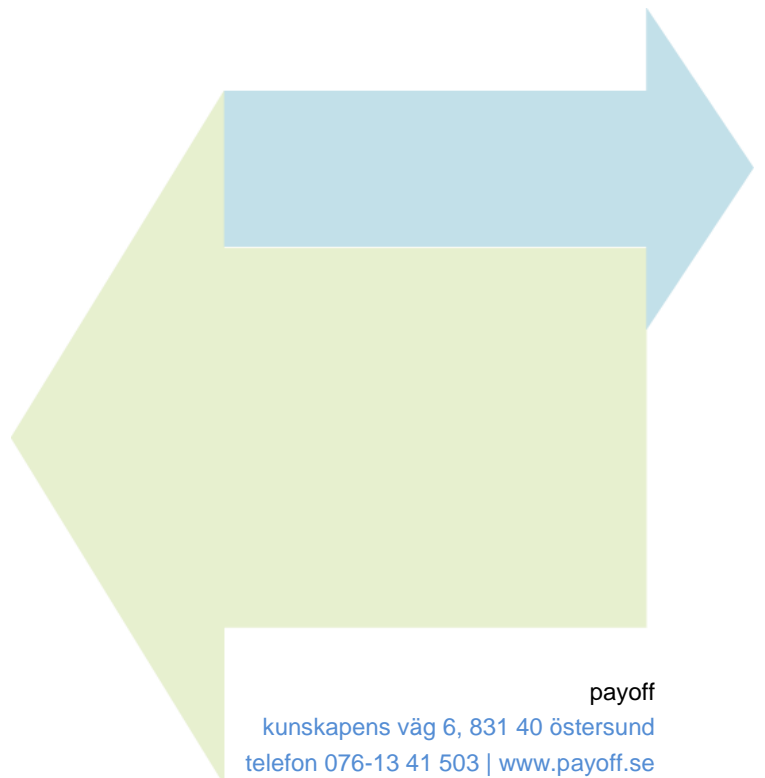

Samhällsekonomisk utvärdering

Samordningsteam Sala

Sala, 2014-08-19

payoff

kunskapens väg 6, 831 40 östersund
telefon 076-13 41 503 | www.payoff.se

Innehåll

INLEDNING	6
MÅL, MÅLGRUPP OCH SYFTE	6
SYFTE	6
MER INFORMATION OM PROJEKT SAMORDNINGSTEAM SALA	7
AVGRÄNSNINGAR OCH ANTAGANDEN	8
RAPPORTENS STRUKTUR	8
KLASSIFICERING, POTENTIAL OCH REDOVISNING AV OLIKA NYCKELTAL	8
PROJEKTETS KLASSIFICERING	8
EKONOMISK ANALYS	10
SAMHÄLLSEKONOMISK POTENTIAL OCH VERKNINGSGRAD	10
BEGREPPSFÖRKLARING, TABELL 1	10
POTENTIALENS FÖRDELNING PÅ PRODUKTION OCH REAL RESURSFÖRBRUKNING	11
INTÅKTER	12
KOSTNAD	14
RESULTAT/LÖNSAMHET	14
SAMHÄLLET SOM HELHET	14
KOMMUNEN	15
ARBETSFÖRMEDLINGEN	15
FÖRSÄKRINGSKASSAN	15
STATEN TOTALT	15
KÄNSLIGHETSANALYSER	16
KÄNSLIGHETSANALYS 1.	16
KÄNSLIGHETSANALYS, 2	16
JÄMFÖRANDE VÄRDEN	16
SAMMANFATTNING AV DEN EKONOMISKA ANALYSEN	17
SLUTSATSER, SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION	18
BAKGRUND	18
AVSLUTANDE DISKUSSION OCH SAMMANFATTNING	18
BILAGOR	22
BILAGA 1	22
PRESENTATION AV SAMORDNINGSTEAM SALA	22
BILAGA 2.	24
KOMPLETTERANDE TABELL, SAMHÄLLSEKONOMISK UTVÄRDERING	24
BILAGA 3.	25
VAD ÄR NYTTOSAM?	25

Sammanfattning

Samordningsteam Sala är en verksamhet som riktar sig till personer som är i behov av en samordnad rehabiliteringsinsats från flera av de samverkande parterna, Landstinget Västmanland, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och kommunen, med det primära syftet att förbättra förmågan till egen försörjning genom arbete eller studier.

En samhällsekonomisk utvärdering har genomförts med hjälp av Payoffs verktyg Nyttosam, i utvärderingen har 26 deltagare medverkat.

Under denna rubrik redovisas de ekonomiska resultaten i korthet. För utförligare presentation och redovisningar se avsnitten Ekonomisk analys samt Slutsatser och diskussion.

Verksamhetens ekonomiska aspekter har beräknats utifrån två tidshorisonter, kort sikt (ett år) och medellång sikt (fem år).

Resultaten redovisas dels för samhället som helhet, men även ur de inblandade aktörernas olika perspektiv. Dessa är:

- Kommunen
- Landstinget
- Staten totalt
  - Arbetsförmedlingen
  - Försäkringskassan
  - Staten övrigt
- Deltagarna
- Försäkringsgivarna

Resultat: Samhället som helhet

- Intäkten är 2,8 mkr på kort sikt, ett år.
- Lönsamheten för samhället är på kort sikt 141 000 kr. På medellång sikt, fem år, är prognosen att lönsamheten är 11,3 mkr förutsatt att status som gäller efter ett år kvarstår i ytterligare fyra år.
- Återbetalningstiden är 12 månader.
- Om kostnaden för Samordningsteam Sala "avskrivs" på tre år erhålls en kortsiktig positiv lönsamhet per deltagare på cirka 73 000 kr. Motsvarande värde på lönsamheten utan avskrivning är 5 000 kr.
- Verkningsgraden, uttryckt som utnyttjad potential i relation till tillgänglig potential är 16 procent. Konkret innebär det att värdet av deltagarnas arbetsinsats ökat med nio procent och att deras konsumtion/behov av vård, omsorg, handläggning etc. minskat med 48 procent. Allt räknat på ett års basis.

Resultat: Övriga aktörer

- Intäkten eller nyttan för kommunen på kort sikt, ett år, är 260 000 kr på medellång sikt, fem år, är prognosen 1 301 000 kr. Trots att kommunen har haft en positiv intäkt är lönsamheten negativ på kort sikt, -273 000 kr. På medellång sikt, fem år, är lönsamheten för kommunen positiv 768 000 kr med en återbetalningstid på 25 månader.
En av anledningarna till detta är att kommunen är delfinansiär i verksamheten och att deltagare deltar i utbildning som finansieras av kommunen. Orsaken till det positiva resultatet är ökade skatteintäkter medan kostnaderna för omsorg, handläggning och försörjningsstödet har ökat.
- Landstingets intäkt och lönsamhet visar positiva siffror på både kort- och medellång sikt. Lönsamheten på kort sikt 229 000 kr med en intäkt på 762 000 kr. På medellång sikt visar prognosen på en lönsamhet på 3,3 mkr och med en återbetalningstid på 9 månader. Intäkterna är i första hand kopplade till minskade vårdkostnader och i andra hand ökade skatteintäkter i efterläget.
Att få uppgifter om deltagarnas vårdinsatser direkt från Landstinget har varit problematiskt. Uppgifterna har samlats in i intervjuer, om föreläget och i efterläget, med deltagarna själva. Samtliga uppgifter är deltagarnas egna uppskattningar av vårdinsatser och kostnader för mediciner.
- Arbetsförmedlingens lönsamhet och intäkterna är negativa på kort sikt -2 mkr respektive 1,5 mkr, även på medellångsikt visar prognosen på att lönsamheten blir negativ -7,9 mkr, återbetalningstiden för Arbetsförmedlingens del visar inget värde i den här utvärderingen genom att intäkter saknas på kort sikt, ett år. Orsaken till de negativa siffrorna för Arbetsförmedlingen är lönesubventionerna, vilket ligger i linje med deras uppdrag i denna typ av verksamhet.
- Försäkringskassans lönsamhet och intäkt är positiv, 540 000 kr på kort sikt i lönsamhet och 1,1 mkr för intäkten. Prognosen på medellång sikt för lönsamheten är 4,8 mkr. Återbetalningstiden för Försäkringskassan är 6 månader. Orsaker till de positiva siffrorna är det minskade utbetalningarna av aktivitetsstöd.
- Staten totalt, dvs. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen plus övriga effekter som påverkar staten, har en negativ lönsamhet på -1,2 mkr på kort sikt och en lönsamhet på medellång sikt på 355 000 kr. Återbetalningstiden för staten är 50 månader. Anledningen till detta är ökade skatteintäkter i efterläget.
- Deltagarna har i genomsnitt ökat sin disponibla inkomst med 45 144 kr per år. Vilket är ett viktigt resultat att synliggöra i syfte att motivera personer i utanförskap att delta i åtgärder som ska leda till arbete i första hand. På detta sätt kan deltagaren se nyttan för sin egen del med att komma i egen försörjning.

Sammanfattningsvis visar denna utvärdering att det är sannolikt att verksamheten använt samhällets resurser på ett effektivt sätt för samhällets och deltagarnas bästa. Genom att följa upp 26 av deltagarna i verksamheten före och efter deltagandet i Samordningsteam Sala presenteras denna rapport. Rapporten visar att stora värden skapats som kan komma till gagn för samhället, aktörerna och deltagarna.

Även om det är viktigt att följa hur resurserna har använts är det, ut ett operativt perspektiv, det viktigaste resultatet att många av deltagarna har fått rätsida på sin vardag och kommit i arbete eller studier och i flera fall blivit självförsörjande. Detta borde

också utgöra en grund för bättre livskvalitet inte bara för deltagaren själv utan också för deras närstående.

Verksamhetens organisation och samverkan med övriga aktörer har varit framgångsrikt. Ur ett socioekonomiskt perspektiv har Samordningsteam Sala använt resurserna på ett effektivt och framgångsrikt sätt. Om vi punktar upp framgångsfaktorerna med valfri mängd efter tillgång och efterfrågan:

- En kommun som ser individer i utanförskap som en resurs och en tillgång på lite längre sikt och som ser kostnaderna ur ett socialt investeringsperspektiv.
- Samordning och samverkan mellan aktörerna Landstinget Västmanland, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Sala kommun.
- Kompletta och engagerade medarbetare
- En mötesplats som är lättillgänglig och välkänd för deltagarna.
- Strategisk styrning på aktörsnivå
- Kontinuerligt processtöd, uppföljning och utvärdering.
- Sammantaget måste Samordningsteam Sala ses som ett bra sätt att styra, samordna och erbjuda deltagare resurser och insatser för att öka arbetskraftutbudet i Sala kommun. När det visar sig att Samordningsteam Sala är en bra satsning ut ett socialt investeringsperspektiv finns det inget mer att tillägga. Förutom det som sagts tidigare finns ändå några frågeställningar att ta upp till diskussion:
- Hur ska Samordningsteam Sala fortsätta att utvecklas och hållas vitalt som verksamhet?
- Vad hade hänt om inte Samordningsteam Sala kommit till som verksamhet och fortsatt "som vanligt"?
- Hur ser deltagarnas situation ut om ytterligare något år, bevaras resultatet? Är det möjligt med uppföljning och utvärdering?
- Finns det ekonomiska mål för framtidens sociala satsningar och hur uttrycks de i monetära termer?
- I ett långsiktigt investeringsperspektiv, kan kostnaderna redovisas som en avskrivning över tid, eller kan en social fond skapas för sociala satsningar?
- Hur når vi flera som hamnat i utanförskap?
- Hur kan vi arbeta närmare landstinget, trots dess strikta sekretess, för att få mer korrekta uppgifter till framtida samhällsekonomiska utvärderingar?

Inledning

Mål, målgrupp och syfte

Mål

Samordningsteam Sala riktar sin verksamhet till personer i åldern 18-64 år som är i behov av en samordnad rehabiliteringsinsats från flera av de samverkande parterna, med det primära syftet att förbättra sin förmåga att försörja sig själv. I verksamheten kartläggs deltagarnas förutsättningar till arbete eller studier och eventuella behov av rehabiliteringsinsatser. Det primära syftet är att förbättra personens förmåga att försörja sig själv genom arbete eller studier.

Insatsens styrgrupp, med förankring hos insatsens personal, sätter upp mål för insatsen. De utgår från det uppdrag de har fått från alla huvudmännen i styrelsen och den inriktning som vägleder Norra Västmanlands Samordningsförbunds arbete (se förbundsordning, inledande paragrafer).

Insatsen sätter upp mätbara och påverkbara mål som garanterar att erbjudna välfärdstjänster är av hög kvalitet och att deltagarna värderar insatsen högt. Målen ska syfta till att stödja en arbetsförmåga. Alla ingående parter har ett ansvar att tillsammans leverera välfärdstjänster koordinerat och utifrån individens behov och möjligheter mot relevanta mål.

Målgrupp

En bedömning måste finnas hos remitterande myndighet om behovet av samordnad rehabilitering. Insatsens beredningsgrupp avgör vilka som tas in i insatsen. Exkluderande är pågående missbruk, kända hotfulla personer, förestående frihetsberövande och allvarligt psykiskt sjuka som inte bedöms ha resurser att klara ett deltagande. Det ska finnas en bedömning att individen är motiverad för en första kontakt med insatsen och kan klara aktiviteter, inledningsvis, i låg takt. Insatsen är öppen för alla medlemmar i samordningsförbundet.

- Samordningsteam Sala lägger sin tyngdpunkt och prioritet på:
- Unga vuxna
- De som har aktivitetsersättning eller kommer att beviljas aktivitetsersättning via försäkringskassan
- De som bedöms stå långt ifrån arbetsmarknaden
- De med en neuropsykiatrisk diagnos

Syfte

- Stödja till fungerande samordnad arbetslivsinriktad rehabilitering
- Öka förutsättningarna för individer till egen försörjning
- Bidra till att fler tänker samordning och hållbara lösningar
- Främja hållbar hälsa som leder till ett friskare samhälle

Mer information om projekt Samordningsteam Sala

Ytterligare information om Samordningsteam Sala finns på webben:

Norra Västmanlands samordningsförbund, NVS.

<http://www.samordningnv.se/insatser-i-samverkan/samordningsteamsala.shtml>

Sala kommuns hemsida

<http://www.sala.se/Vard-omsorg/Arbetsmarknad/Samordningsteam-SALA/>

Kontakt:

Anette Häggqvist

Verksamhetsledare

0224 - 74 98 25

anette.haggqvist@sala.se

Avgränsningar och antaganden

För att klara av att bygga upp matematiska modeller och formler som ligger till grund för våra ekonomiska beräkningar har ett antal antaganden och avgränsningar, baserade på etablerad nationalekonomisk teoribildning, gjorts. Utan dessa avgränsningar blir sambanden allt för komplexa att beräkna och tolka. Läs vidare i bilaga 3.

Rapportens struktur

Klassificering, potential och redovisning av olika nyckeltal

Rapporten är upplagd så att den inledningsvis redogör för projektets klassificering, baserad på ett av payoff framtaget klassificeringssystem och vår databas som bygger på tidigare genomförda utvärderingar. Därefter kommer ett avsnitt som redovisar den ekonomiska analysen. Där beskrivs projektets samhällsekonomiska potential. Sedan redovisas de intäkter som skapats utifrån deltagarnas medverkan i verksamheten. I nästa steg redovisas de samhällsekonomiska kostnader projektet haft för deltagarnas medverkan. Slutligen redovisas lönsamheten i form av såväl payoff-tid som en kostnads-/intäktskalkyl på kort och medellång sikt.

Resultaten redovisas dels för samhället som helhet men även för övriga aktörer/aktörer som ingår i samhället; kommunerna, landsting/region, staten samt individer/na/hushållen och försäkringsgivarna. För staten sker en särredovisning för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och övrigt inom den statliga sektorn, ”övrig stat”. Resultatet för aktören Försäkringsgivarna avser de sociala avgifter som betalas in till olika försäkringsbolag genom att deltagarna erhåller en anställning.

För kommunen och landstinget/regionen redovisas även intäkterna på kort och medellång sikt uppdelat i finansiella (bistånd och skatter) och reala (handläggning, utredning m.m.) effekter.

Projektets klassificering

Payoff har tagit fram ett system för klassificering av olika samverkansprojekt/verksamheter. Det innebär att likvärdiga projekt/verksamheter klassas in i ett antal separata kategorier. Syftet med klassificeringen är att;

1. skapa krav på tydligare målsättning för verksamheten/projektet
2. möjliggöra jämförelser mellan likvärdiga verksamheter - hur bra är resultatet av aktuellt projekt/vår verksamhet jämfört med likartade projekt/verksamheter?
3. underlätta lärandet av vilka åtgärder som leder till effektivitet och bra lönsamhet och, som i sin tur, möjliggör att vi kan satsa på bra åtgärder för kommande projekt/verksamheter och underlättar en eventuell implementering

Enligt det system för klassificering som payoff tagit fram tillhör Samordningsteam Sala klass T6. Kriterierna för att tillhöra klass T6 är följande;

Steg 1. Projektet är utvärderat med vår standardmetod (efterläge jämförs med föreläge). Detta kriterium har uppfyllts.

Steg 2. Projektets mål är primärt att få in deltagarna i arbetslivet. Detta kriterium har uppfyllts.

Steg 3. Utanförskapet är omfattande för deltagarna. Projektet har en potential per deltagare i föreläget på 688 000 kr. Detta innebär ingen/låg produktion och/eller stor resursförbrukning i föreläget.

Steg 4. Resurserna i projektet är stora. Projektet har kostat 102 000 kr per deltagare.

Ekonomisk analys

Den ekonomiska analysen är uppdelad i sju delar;

- Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad
- Intäkter på kort och medellång sikt,
- Kostnader för vidtagna åtgärder
- Lönsamhet på kort och medellång sikt inklusive payoff – tid
- Känslighetsanalyser

Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad

I tabell 1 nedan framgår projektets samhällsekonomiska potential. Med det avses vilket samhällsekonomiskt värde som på kort sikt - 12 månader - maximalt kan uppnås när insatsen startade, kopplat till den population som ingår i utvärderingen.

Potentialen kan även uttryckas som att den speglar deltagarnas sammanlagda samhällsekonomiska kostnad när de påbörjade sitt deltagande i verksamheten.

Ett fullständigt lyckat resultat innebär en verkningsgrad på 100 procent, dvs. att hela den i föreläget tillgängliga potentialen kunnat utnyttjas i efterläget genom projektets drivande.

Begreppsförklaring, tabell 1

Med ”tillgänglig potential i föreläget” avses den potential som fanns att tillgå då deltagarna kom in i verksamheten. Potentialen är fastställd till det samhällsekonomiska värde som motsvaras av skillnaden mellan ett heltidsarbete med en månatlig lön på 27 150 kr¹ minskat med värdet av deltagarens (eventuella) arbete vid ingång i projektet, plus den (eventuella) reala resursförbrukning i form av vård, omsorg och handläggning som är kopplad till den enskilda individen vid ingång i projektet. För en individ över 25 år som står utanför arbetsmarknaden och inte överkonsumerar vård eller omsorg utgör potentialen cirka 585 000 kr på ett år. Om alla deltagare skulle ha ett produktivt arbete på heltid och inte någon skulle vara i behov av stödresurser vore potentialen noll.

Högsta potential på individnivå i projekt Samordningsteam Sala var ca 932 000 kr. Detta är kopplat till en individ som i föreläget inte arbetade och som var i behov av omfattande vårdresurser. Lägsta potential på individnivå var 521 000 kr. Den totala potentialen på ett års basis utgjorde 17,9 mkr vid projektets start för populationen, motsvarande 688 000 kr per deltagare.

---

¹ Anledningen till att vi valt 27 150 kr som ”referenslön” är att när payoff startade sin verksamhet år 2007 var genomsnittslönen för heltidsarbete i Sverige 27 150 kr i månaden. Trots att genomsnittslönen stigit sedan dess har vi valt att (tillsvidare) behålla denna referenslön för att underlätta jämförelsen mellan olika projekts resultat.

Tabell 1. Sammanställningen visar projektets samhällsekonomiska potential i före- och efterläge samt projektets verkningsgrad

	Kort sikt
Tillgänglig potential i föreläge, varav	17 892 000 kr
produktion	15 022 000 kr
vård, omsorg och handläggning	2 870 000 kr
Faktisk produktion i föreläge	0 %
Faktisk produktion i efterläge	9 %
Utnyttjad potential, varav	2 792 000 kr
produktion	1 415 000 kr
vård, omsorg och handläggning	1 377 000 kr
Verkningsgrad, varav	16 %
produktion	9 %
vård, omsorg och handläggning	48 %
Kostnad per verkningsgrad	8 000 kr
Kvarvarande potential i efterläge	15 100 000 kr

Genom att vissa deltagare kommer in i arbete i kombination med minskat vård- och omsorgsbehov frigörs en del av den ursprungliga, tillgängliga potentialen. Den dag alla kommit in i heltidsarbete utan subventioner och inte konsumerar någon vård och omsorg har all potential frigjorts. Det innebär att minskad potential ska tolkas som att projektet har gått i positiv riktning. I detta fall har potentialen minskat ("utnyttjad potential") med 2,8 mkr, vilket motsvarar en verkningsgrad på 16 procent. Utslaget per deltagare motsvarar den minskade kostnaden 107 000 kr och den kvarvarande potentialen 581 000.

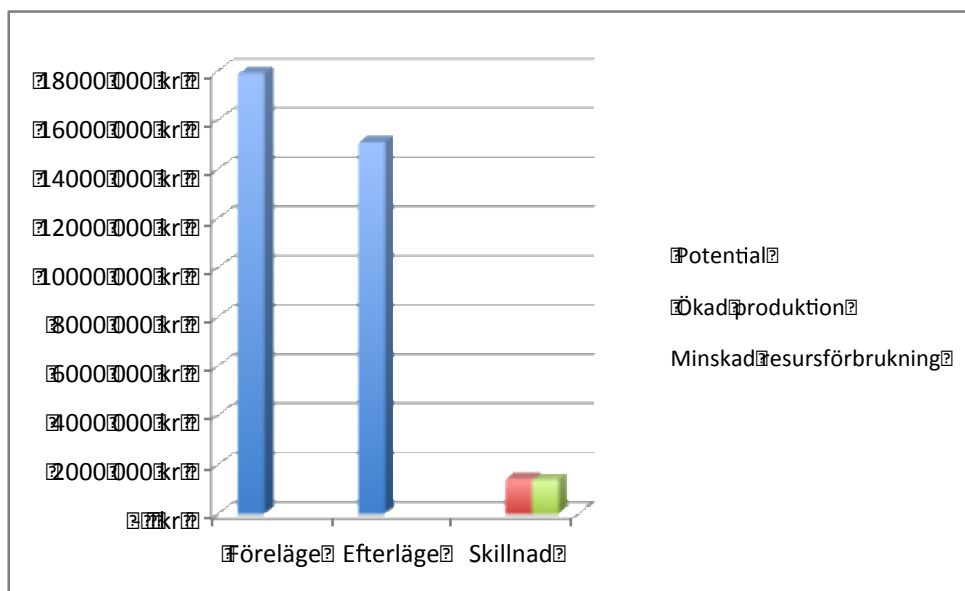
Beräknar vi den långsiktiga potentialen utifrån ett sannolikt perspektiv baserat på antagandet att deltagande individer behåller den status avseende arbete och vårdkonsumtion de har när de lämnar projektet under halva tiden fram till förväntad pensionsålder är potentialen för hela populationen 289 mkr.

Utslaget per deltagare motsvarar det 11,1 mkr. Även om detta belopp till stor del är hypotetiskt visar de på vilka enorma potentialer som det ligger i ett reducerat utanförskap!

Potentialens fördelning på produktion och real resursförbrukning

En fördjupad analys som åskådliggör projektets resultat mer i detalj är att beskriva hur deltagarnas potential har utnyttjats dels genom förändrad produktion, dels genom förändrat behov av vård, omsorg och handläggning i efterläget jämfört med föreläget.

De blå staplarna i figur 1 beskriver dels tillgänglig potential i föreläget, dels kvarvarande potential i efterläget. Att stapeln i efterläget är kortare beror på att viss potential (2,7 mkr) frigjorts främst genom att några av deltagarna kommit in i arbete och att flera av deltagarna minskat sitt behov av offentliga stödresurser i efterläget jämfört med föreläget.

Figur 1. Projektets potential i före- respektive efterläge. Den ökade produktionen (röd stapel till höger) inklusive den minskade reala resursförbrukningen (gulgrön stapel till höger) motsvarar en verkningsgrad på kort sikt på 16 procent.

Den totala potentialen i föreläget (17,9 mkr) var fördelad på möjligt produktionsutrymme (15 mkr) och möjlig minskad förbrukning av reala resurser (2,9 mkr).

Genom ökad produktion och minskat behov av olika resurser har den totala potentialen minskat med 16 procent vilket åskådliggörs av skillnaden mellan de blå staplarna i figuren ovan. I kronor motsvaras det av 2,8 mkr, fördelat på 1,4 mkr på ökad produktion och lika mycket på minskat behov av vård, omsorg och handläggning. Detta resultat åskådliggörs av de båda staplarna till höger över rubriken ”Skillnad”.

Intäkter

I tabell 2 nedan redovisas en sammanställning över de intäkter Samordningsteam Sala genererat på kort sikt (ett år) för samhället som helhet samt uppdelat på kommun, landsting och stat.

I tabell 3 följer en motsvarande redovisning för statens olika sektorer samt för individen/hushållet och försäkringsgivarna. De prognostiserade intäkterna på medellång sikt, fem år, redovisas för samhället som helhet samt för vissa sektorer i samhället; kommun, landsting och stat.

Inom den statliga sektorn särredovisas intäkter på medellång sikt även för Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Anledningen till att intäkterna på medellång sikt inte redovisas för övrig stat, individ/hushåll och försäkringsgivarna är att dessa uppgifter inte är så relevanta i sammanhanget. Likaså redovisas medelvärden på de kort-siktiga intäkterna.

Tabell 2. Intäkter på kort och medellång sikt för samhället som helhet samt för den offentliga sektorn.

	Kort sikt, ett år	Per deltagare	Medellång sikt, fem år
Samhället som helhet	2 792 000 kr	107 385 kr	13 961 000 kr
Kommun	260 000 kr	10 009 kr	1 301 000 kr
Landsting	762 000 kr	29 300 kr	3 809 000 kr
Staten	388 000 kr	14 924 kr	1 940 000 kr

Som framgår av tabell 2 beräknas den samhällsekonomiska intäkten, baserad på de 26 deltagarnas produktion och minskade resursförbrukning på kort sikt (ett år) vara 2,8 mkr. På medellång sikt (fem år) beräknas intäkten till 13,9 mkr. Intäkten per deltagare på kort sikt motsvarar 107 385 kr.

Såväl kommunen som landstinget har ökade intäkter. Orsaken till kommunens ökade intäkt är ökade skatteintäkter. Landstingets ökade intäkt beror främst på ökade skatteintäkter och ett minskat behov av vårdinsatser i efterläget.

Att få tag i uppgifter om deltagarnas vårdinsatser direkt från Landstinget har varit problematisk därför har dessa uppgifter samlats in i intervjuer, om föreläget och i efterläget, med deltagarna själva. Samtliga uppgifter är deltagarnas egna uppskattningar av vårdinsatser och kostnader för mediciner.

Tabell 3. Intäkter på kort och medellång sikt för statens olika sektorer samt övriga sektorer i samhället.

	Kort sikt, ett år	Per deltagare	Medellång sikt, fem år
Arbetsförmedlingen	-1 470 000 kr	-56 540 kr	-7 350 000 kr
Försäkringskassan	1 073 000 kr	41 265 kr	5 364 000 kr
Övrig stat	785 000 kr	30 199 kr	3 926 000 kr
Individerna/hushållen	1 174 000 kr	45 144 kr	5 869 000 kr
Försäkringsgivarna	208 000 kr	8 019 kr	1 042 000 kr

Kostnad

Åtgärdskostnaden för de 26 personer som ingår i utvärderingen har varit 2,7 mkr inklusive indirekta skatter. Utslaget per deltagare motsvarar det en kostnad på cirka 102 000 kr. Av den totala kostnaden står kommunen, landstinget, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan för 25 procent vardera. Sammanställningen finns redovisad i tabell 4.

Tabell 4. Kostnader för projektets genomförande för samhället som helhet samt för berörda aktörer.

	Totalt	Per deltagare
Samhället som helhet	2 651 000 kr	102 000 kr
Kommunen	533 000 kr	21 000 kr
Landstinget	533 000 kr	21 000 kr
Arbetsförmedlingen	533 000 kr	21 000 kr
Försäkringskassan	533 000 kr	21 000 kr
Staten totalt	1 585 000 kr	61 000 kr

Resultat/lönsamhet

I tabell 5 nedan redovisas en sammanställning över projektets resultat/lönsamhet för samhället som helhet och för kommunen, landstinget, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt för staten totalt. Lönsamheten redovisas såväl ur ett kortsiktigt som ett medellångt perspektiv. Dessutom redovisas, där det är relevant, payoff-tiden, vilken anger efter hur lång tid åtgärdskostnaden är ”betald” i form av ökade intäkter och/eller minskade kostnader.

Samhället som helhet

Lönsamheten för samhället är på kort sikt 141 000 kr. På medellång sikt, fem år, är prognosen att lönsamheten är 11,3 mkr förutsatt att status som gäller efter ett år kvarstår i ytterligare fyra år.

Tabell 5. Lönsamhet på kort och medellång sikt samt payoff-tid för samhället som helhet samt för olika sektorer i samhället.

	Kort sikt, ett år	Per deltagare	Medellång sikt, fem år	Payoff- tid
Samhället	141 000 kr	5 000 kr	11 310 000 kr	12
Kommun	-273 000 kr	-10 000 kr	768 000 kr	25
Landsting	229 000 kr	9 000 kr	3 276 000 kr	9
Staten totalt, varav	-1 197 000 kr	-46 000 kr	355 000 kr	50
Arbetsförmedlingen	-2 003 000 kr	-77 000 kr	-7 883 000 kr	i.v.
Försäkringskassan	540 000 kr	21 000 kr	4 831 000 kr	6
Övrig stat	266 000 kr	10 000 kr	3 407 000 kr	---

Samordningsteam Salas återbetalningstid är 12 månader för samhället

Kommunen

Trots att kommunen har haft en intäkt är lönsamheten negativ på kortsikt, -273 000 kr. En av anledningarna till detta är att kommunen är delfinansiär i verksamheten och att deltagare deltar i utbildning som finansieras av kommunen. Återbetalningstiden är 25 månader.

På medellång sikt är prognosen positiv för kommunens lönsamhet 768 000 kr.

Landstinget

Lönsamheten för landstinget är positiv på kort sikt 229 000 kr prognosen för medellång sikt är 3,27 mkr med en återbetalningstid på 9 månader.

Att få tag i uppgifter om deltagarnas vårdinsatser direkt från Landstinget har varit problematiskt därför har dessa uppgifter samlats in i intervjuer, om föreläget och i efterläget, med deltagarna själva. Samtliga uppgifter är deltagarnas egna uppskattningar av vårdinsatser och kostnader för mediciner.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingens lönsamhet är negativ på kort sikt – 2 mkr, även på medellångsikt visar prognosen på en lönsamhet som är negativ -7,9 mkr, återbetalningstiden för arbetsförmedlingens del visar inget värde i den här utvärderingen.

Försäkringskassan

Även Försäkringskassan visar positiva siffror med en lönsamhet 540 000 kr på kort sikt och en prognos på 4,8 mkr på medellång sikt. Återbetalningstiden för Försäkringskassan är 6 månader.

Staten totalt

Staten totalt, dvs. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen plus övriga effekter som påverkar staten, har en negativ lönsamhet på – 1,2 mkr på kort sikt och en lönsamhet på medellång sikt på 355 000 kr. Återbetalningstiden för staten är 50 månader.

Känslighetsanalyser

Känslighetsanalysen syftar till att analysera hur det uppnådda resultatet påverkas om man antar att andra faktorer, än de inom verksamheten vidtagna, påverkat utfallet. Exempel på sådana "exogena variabler" kan vara konjunkturer, händelser i individens privata liv, kortsiktiga undanträngningar etc.

Känslighetsanalys 1.

Om man antar att 25 procent av deltagarna (motsvarande cirka sex st.) nått sin förbättrade status även utan medverkan i Samordningsteam Sala, hur påverkas lönsamheten för samhället? Beräkningen genomförs på så sätt att vi reducerar intäkten med 25 procent medan den totala kostnaden behålls. Resultatet av detta blir att lönsamheten är -21 000 kr per deltagare (jämfört med 5 000 kr utan den 25 procentiga reduktionen i intäkt). Återbetalningstiden ökar med fyra månader till 16 månader.

Känslighetsanalys, 2

En andra känslighetsanalys kan genomföras genom att kostnaden för Samordningsteam Sala "avskrivs" på tre år. Kostnaden per år blir då $2,7 \text{ mkr} / 3 = 884 \text{ 000 kr}$ vilket ger en kortsiktig positiv lönsamhet per deltagare på cirka 73 000 kr. Motsvarande värde på lönsamheten utan avskrivning är 5 000 kr.

Jämförande värden

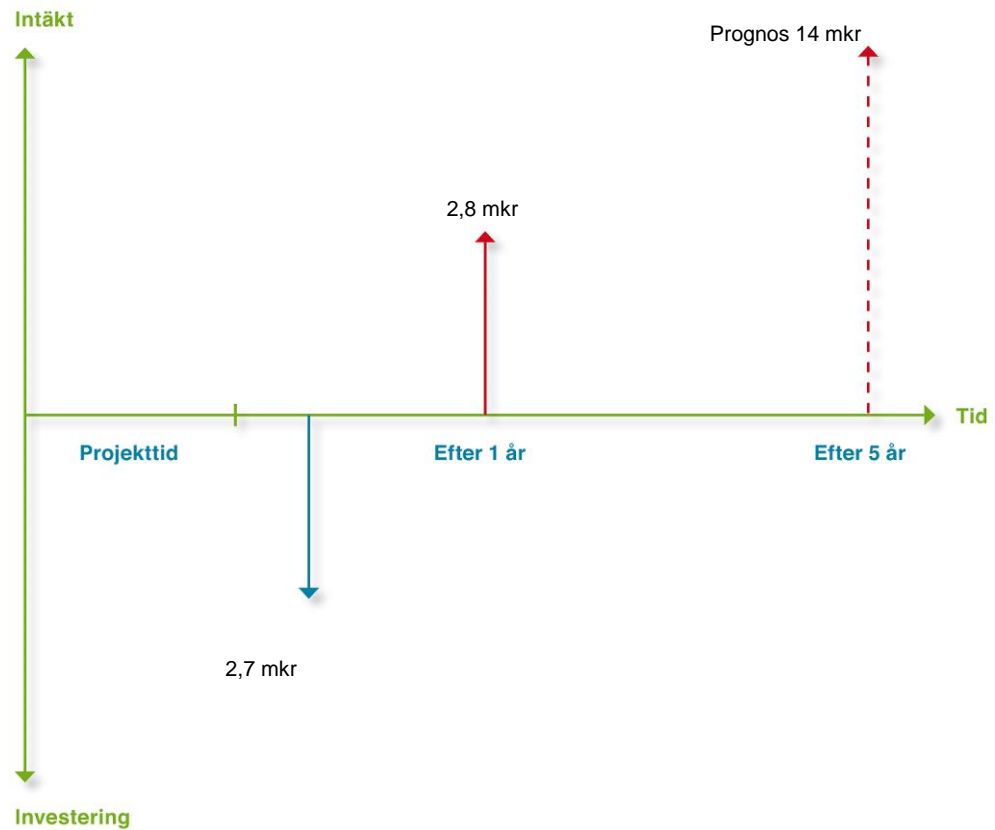
Payoff har i sin databas bara två andra projekt som tillhör klass T6 vilket innebär att jämförelser med dessa inte är särskilt relevant. Vi kan dock nämna att återbetalningstiden för de två i databasen är nio månader medan Samordningsteam Sala har 15 månader. Vad gäller nyckeltalet "verkningsgrad" är medelvärdet för de två i databasen 28 procent med motsvarande värde för Samordningsteam Sala är 16 procent, dvs något lägre "produktivitet".

Jämförs resultatet för Samordningsteam Sala med de betydligt större klasserna T8 och T9 som Samordningsteam Sala gränsar till är återbetalningstiden nio respektive 30 månader och verkningsgraden 14 respektive 12 procent. Det visar att de nyckeltal som Samordningsteam Sala uppvisar ligger i nivå med flertalet av de projekt payoff utvärderat.

Sammanfattning av den ekonomiska analysen

I figur 3 nedan sammanfattar vi resultatet av den samhällsekonomiska analysen för de 26 deltagare som ingår i utvärderingen. Den gröna nedåtriktade pilen illustrerar åtgärdskostnaden medan de röda uppåtriktade pilarna illustrerar intäkter på kort och medellång sikt.

Figur 3. Figur som illustrerar projektets åtgärdskostnad samt de intäkter som projektet genererat på kort respektive medellång sikt.

Slutsatser, sammanfattning och diskussion

Bakgrund

Projekt Samordningsteam Sala är en verksamhet med en stadigvarande teaminsats för individer med samordnade rehabiliteringsbehov och som behöver stöd gemensamt från myndigheter för att kunna komma till egen försörjning. Verksamheten vänder sig till individer i vuxen ålder och som är aktuell hos minst två av våra välfärdsystem (försäkringskassan, arbetsförmedlingen, kommunen eller landstinget). Samordningsteam Sala erbjuder aktiviteter som passar individens unika behov. Fokus läggs på nuet och framtiden och teamets mål är att arbeta för individen och för att individen ska få en hållbar hälsa och ökad arbetsförmåga.

I teamet ingår socialkonsulenter från kommunen, kurator från landstinget och arbetsförmedlare från Arbetsförmedlingen. Tillsammans med konsulent och handledare arbetar deltagaren fram sin väg till jobb eller studier. Insatsen stöds aktivt av alla myndigheter i Norra Västmanland. Insatsen inleddes den 1 april 2011 och finansieras helt av Samordningsförbundet.

Avslutande diskussion och sammanfattning

Alla deltagarna i utvärderingen har tillfrågats om det vill delta i Nyttosam. Samtliga har lämnat ett skriftligt medgivande till att relevant information delges utvärderingen, uppgifter om vårdinsatser har hämtats med hjälp av intervjuer om före- och efterläget från deltagarna själva.

- Intäkten eller nyttan för kommunen på kort sikt, ett år, är 260 000 kr på medellång sikt, fem år, är prognosen 1,3 mkr. Trots att kommunen har haft en positiv intäkt är lönsamheten negativ på kort sikt, -273 000 kr. På medellång sikt, fem år, är lönsamheten för kommunen positiv 768 000 kr med en återbetalningstid på 25 månader.
En av anledningarna till detta är att kommunen är delfinansiär i verksameten och att deltagare deltar i utbildning som finansieras av kommunen. Orsaken till det positiva resultatet är ökade skatteintäkter.
- Landstingets intäkt och lönsamhet visar positiva siffror på både kort- och medellång sikt. Lönsamheten på kort sikt 229 000 kr med en intäkt på 762 000 kr. På medellång sikt visar prognosen på en lönsamhet på 3,3 mkr och med en återbetalningstid på 9 månader. Intäkterna är i första hand kopplade till minskade vårdkostnader och i andra hand ökade skatteintäkter i efterläget. Att få uppgifter om deltagarnas vårdinsatser direkt från Landstinget har varit problematiskt. Uppgifterna har samlats in i intervjuer, om föreläget och i efterläget, med deltagarna själva. Samtliga uppgifter är deltagarnas egna uppskattningar av vårdinsatser och kostnader för mediciner.

- Arbetsförmedlingens lönsamhet och intäkterna är negativa på kort sikt – 2 mkr, även på medellångsikt visar prognosen på att lönsamhet och intäkt blir negativ -7 883 000 kr, återbetalningstiden för arbetsförmedlingens del visar inget värde i den här utvärderingen. Orsaken till de negativa siffrorna för Arbetsförmedlingen är lönesubventionerna.
- Försäkringskassans lönsamhet och intäkt är positiv, 540 000 kr på kort sikt i lönsamhet och 1,1 mkr för intäkterna. Prognosen på medellång sikt för lönsamheten är 4,8 mkr. Återbetalningstiden för Försäkringskassan är 6 månader. Orsaker till de positiva siffrorna är det minskade utbetalningarna av aktivitetsstöd.
- Staten totalt, dvs. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen plus övriga effekter som påverkar staten, har en negativ lönsamhet på – 1,2 mkr på kort sikt och en lönsamhet på medellång sikt på 355 000 kr. Återbetalningstiden för staten är 50 månader. Anledningen till detta är ökade skatteintäkter i efterläget och Försäkringskassans minskade kostnader.
- Deltagarna har i genomsnitt ökat sin disponibla inkomst med 45 144 kr per år. Vilket är ett viktigt resultat att synliggöra i syfte att motivera personer i utanförskap att delta i åtgärder som ska leda till arbete i första hand. På detta sätt kan deltagaren se nyttan för sin egen del med att komma i egen försörjning.
- Denna slutrapport visar att den genomsnittliga årliga kostnaden för deltagarnas utanförskap i Samordningsteam Sala är på samhällsnivå cirka 688 000 kr per deltagare. Kostnaderna baseras på utebliven produktivitet, vårdkostnader, omsorg och handläggning. Eftersom deltagarna i den här verksamheten är relativt unga med många år kvar i arbetsför ålder ska kostnaden ses som en investering för att individerna i ett längre perspektiv ska kunna vara konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden och få en stadigvarande försörjning. Genom verksamheten har den kvarvarande kostnaden för utanförskapet minskat till 581 000 kr per deltagare.

Om man ser på detta ur ett kommunalekonomiskt perspektiv är inte kostnaderna lika höga utan beräknas med utgångspunkt från uteblivna skatteintäkter, resursförbrukning, eventuella köp av externa tjänster och kostnader för försörjningsstöd.

Beroende på ur vilken myndighets perspektiv ett utanförskap beskrivs är det svårt att få en korrekt och rättvisande bild av kostnaderna. Konkret innebär det att en enskild aktör inte alltid ser eller förstår den totala kostnaden på samhällsnivå för ett utanförskap och hur den fördelar sig mellan olika myndigheter.

Med bakgrund av ovanstående otydlighet kring kostnader för utanförskap och marginalisering är det lätt att värdet av tidiga insatser och framgångsrik coaching och rehabilitering underskattas. Genom att de offentliga verksamheterna arbetar med årsvisa uppföljningar av budgetar och verksamheten fokuseras i första hand på vilka kostnader som förbrukats och inte vilken eventuell nytta av åtgärder som skapats på kortare och lite längre sikt.

Resultatet blir att fokus på kostnaderna döljer det sociala investeringsperspektivet.

Beslutsfattare får därför inte alltid korrekta beslutsunderlag genom att kostnaderna för utanförskapet är underskattat och framtida värdet av åtgärder inte synliggjorts eller är fel uppskattade, särskilt på samhällsnivå.

Denna slutrapport visar att det krävs ett uthålligt och strukturerat arbetssätt med god samverkan mellan aktörerna Landstinget Västmanland, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Sala kommun för att stötta personer som inte kommer i arbete eller studier på ett traditionellt sätt.

Det ekonomiska resultatet för *Samordningsteam Sala* innebär att samhället har intäkter efter ett år och att det endast krävs 12 månader innan återbetalningen sker. Därefter är det en fortsatt god lönsamhet om förutsättningarna är desamma vad gäller deltagarnas status men också med möjligheter till ytterligare intäkter. Det senare förutsätter att deltagarna ökar sin produktivitet eller att fler kommer i arbete.

Samtidigt finns det en potential att på sikt ytterligare minska kostnader för vård, omsorg och handläggning som kvarstår efter att individen lämnar verksamheten. Detta påverkar också resultatet i framtiden både för samhället och på aktörsnivå. Eftersom de flesta deltagare som kommit i arbete också har en lönesubvention finns det även i denna del en mycket stor möjlighet att på sikt minska subventionerna till nytta för samhället och på aktörsnivå för Arbetsförmedlingen.

Verksamheten har efter ett år visat sig vara en god ekonomisk satsning med en relativt kort återbetalningstid. För kommunen ger denna satsning sannolikt också framtida intäkter genom rejält minskade kostnader för försörjningsstödet, ökade skatteintäkter och minskade kostnader för handläggning och omsorg. Om efterläget för deltagarna håller i sig eller förbättras finns det också ytterligare intäkter för kommunen på lite längre sikt. Detta är ett bra sätt för Sala kommun att gå från att inte bara se kostnader utan till att våga satsa på sociala investeringar och se långsiktigheten i dessa.

Det är inte för dyrt att minska utanförskap den stora kostnaden ligger i att inte göra något.

Genom minskade vårdkostnader och genom ökade skatteintäkter är Landstinget en vinnare i denna satsning på samordning. En anledning för landstinget att ta en aktiva roll i verksamheten är att flera av deltagarna har minskat sina vårdbehov radikalt. Detta i sin tur frigör resurser i den redan hårt pressade vården. Eftersom det också hos ett antal deltagare finns ett kvarvarande vårdbehov kommer Landstingets ekonomi i framtiden att påverkas både av att deltagarna ytterligare minskar sina vårdbehov och därmed behåller sin produktivitet eller ökar denna.

Statens skatteintäkter har ökat när deltagarna kommit i arbete och Arbetsförmedlingen har genom sitt uppdrag fått ökade kostnader för lönesubventioner till deltagarna. Ökade skatteintäkter påverkar staten positivt, varför det ligger en stor potential även för staten att fler av deltagarna kommer i arbete.

Deltagarna i *Samordningsteam Sala* har efter avslutat projekt fått en betydligt bättre ekonomi. Det är särskilt viktigt att lyfta fram detta och bör användas som ett positivt argument i motivationsarbetet för fortsatta insatser för den här målgruppen. Grunden för bättre levnadsvillkor och livskvalitet för individerna kan i framtiden gynnas av en bättre ekonomi.

Samordningsteam Sala är ett bra exempel på ett sätt att jobba för att få personer som inte är självförsörjande och i praktiken står långt ifrån arbetsmarknaden i och närmare ett arbete eller studier. Vår framtida välfärd kräver att fler i arbetsför ålder bör komma i ett arbete och samtidigt minska konsumtionen av offentliga resurser.

Försörjningskvoten i Sala Kommun, ett mått på hur många som skall försörjas av personer i arbetsför ålder ligger idag kring rikssnittet, men ser ut att utvecklas negativt. Det är en stor utmaning vilket innebär att, *Allt färre skall försörja allt fler*, eftersom vi lever allt längre och att det är för få i arbete i arbetsför ålder. Det är därför extra viktigt att ge den potentiella arbetskraften, som målgruppen för *Samordningsteam Sala* är ett exempel på, möjlighet att snabbare komma in på arbetsmarknaden.

Målgruppen i *Samordningsteam Sala* är i de flesta fall relativt unga vuxna som måste bryta utanförskap och ges en chans att komma in i gemenskapen som ett arbete och minskad ohälsa kan innebära. Det finns en potential till att få fler i arbete, särskilt bland unga vuxna. Det gäller att även i fortsättning arbeta offensivt och långsiktigt med goda resurser och samtidigt pröva nya arbetsformer.

Fler i jobb ger fler jobb.

Flera av deltagarna bör också efter att det deltagit i verksamheten ”stå på tröskeln” till arbetsmarknaden. Det är mycket viktigt att dessa personer följs upp och stötts även i fortsättningen. Traditionella resurser hjälper troligen inte dessa människor, förlätalet har varit i traditionella aktiviteter i många år utan förändring. Så det behövs något annat! Ett bra sätt att veta hur hållbart resultatet varit för deltagarna och hur det utvecklas över tiden är att göra en uppföljande utvärdering efter ytterligare ett år.

Till sist är det viktigt att verksamhetsansvariga, finansiärer och genomförare diskuterar vad denna utvärdering gett för kunskaper kring projektets ekonomiska utfall kopplat till olika socioekonomiska effekter.

I ett nästa steg gäller det att se vilka mervärden, framgångsfaktorer, innovativa arbetsformer som varit bärande för verksamheten kopplat till de ekonomiska värdena. I den inledande sammanfattningen i denna rapport finns exempel på några konkreta frågeställningar att diskutera vidare kring.

Rapporten är sammanställd av Marjatta Kantola Nilsson, 2014-08-19

Bilagor

1. Presentation av Samordningsteam Sala
2. Kompletterande samhällsekonomisk utvärdering i tabell.
3. Presentation av NyttoSam.

Bilaga 1

Presentation av Samordningsteam Sala

Verksamhetens namn

Samordningsteam Sala

Ägare

Sala Kommun

Genomförare

Norra Västmanlandssamordningsförbund

Verksamhetens syfte och mål

Samordningsteam Sala riktar sin verksamhet till personer som är i behov av en samordnad rehabiliteringsinsats från flera av de samverkande parterna, med det primära syftet att förbättra sin förmåga att försörja sig själv genom arbete eller studier.

Målgrupp

Personer med behov av ordnade rehabiliteringsinsatser.

Verksamhetens utvärderingsperiod

2011-09-21 – 2014-03-30

Ålders- och könsfördelning

Personer mellan 18-64 år med fördelningen 15 kvinnor och 11 män. Genomsnittsåldern för den här gruppen är en person som är 31 år när utvärderingen slutförs.

Urval

Alla deltagarna i utvärderingen har tillfrågats om det vill delta i NyttoSam. Samtliga har lämnat ett skriftligt medgivande till att relevant information delges utvärderingen, uppgifter om vårdinsatser har hämtats med hjälp av intervjuer om före- och efterläget från deltagarna själva.

Deltagarna i utvärderingen är de deltagare som fanns vid utvärderingens start i verksamheten under hösten 2011 till våren 2012. Från början ingick 29 personer i utvärderingen. Slutligen ingår 26 personer som under perioden 2011-09-21 – 2014-03-31 kommit vidare i utbildning eller arbete. Tre av deltagarna har inte tagits med i utvärderingen, pga. utflytt från kommunen eller att de är kvar i verksamheten.

Arbetsmodell

Samordningsteam Sala använder en lösningsfokuserad arbetsmodell med samtalsmetodik enskilt och i grupp. Samtalsmetodiken varvas med stärkande och inspirerade aktiviteter och café som sköts av deltagande individer.

Samordningsteam Sala har en samverkansgrupp där alla myndigheter finns representerade. Gruppen träffas varannan vecka och här bereds personer in som önskar samordningsteamet. Gruppen bestämmer tillsammans vilka som ska prioriteras in i teamet. Fördelning mellan aktörerna är vad gäller inflöde jämt. Det är viktigt att deltagaren själv vill ingå och göra ett jobb tillsammans med samordningsteamet. Från Samordningsteam Salas håll så är det frivillighet som gäller men kan det få konsekvenser i form av förändringar av ersättningar från ordinarie myndighet om deltagande inte är aktivt.

Samordningsteam Sala arbetar med ett förhållningssätt där det lösningsfokuserade arbetssättet är i grunden med en tilltro till varje människas förmåga att äga sin egen lösning. Fokus ligger på framtiden istället för på dåtiden. Lösningsfokuserat arbetssätt innebär ett nytt sätt att kommunicera.

Teoretiskt bygger lösningsfokuserat arbetssätt på en systemisk, språkfilosofisk och kognitiv grund. Systemiskt tänkande innebär att man ser på sammanhang och helheter i arbetet med människor och deras relationer. Språkfilosofisk grund innebär att man i metoden arbetar med att skapa och förändra med hjälp av språket. Kognitiv grund innebär att man i teorin utgår från att människor kan få nya perspektiv. Detta med hjälp av förändrade tankescheman, att bilden av nuet förändras genom att man skapar bilder av framtiden och att man pratar om önskvärda mål.

Det lösningsfokuserade arbetssättet har en strukturerad samtalsmetodik. Den bygger på att man i samtalet skapar en gemensam plattform där man kommer överens om vad samtalet ska innehålla. Vidare pratar man om önskat läge och hur en lösning skulle kunna se ut. Därefter utforskar man noga vilka undantag som finns, dvs det som redan fungerar och hur det går till. Efter det så formulerar deltagaren vilket nästa steg han/hon vill ta. Till hjälp använder man sig bland annat av skalfrågor. Därefter gör man en sammanfattning som resulterar i en planering och överenskommelse.

Typfall

En individ som är sjukskriven och/eller arbetslös, är relativt ung, med en neuropsykiatrisk diagnos, i behov av medicin och med återkommande besök i sjukvården och är i kontakt med vuxen psykiatrisk vård.

Bilaga 2.

Kompletterande tabell, samhällsekonomisk utvärdering

I tabell 7 redovisas intäkterna på kort sikt uppdelade i finansiella och reala effekter för kommun och landsting. Uppgifterna avseende de totala värdena i tabellerna gäller den population som ingått i utvärderingen.

Orsaken till att kommunens kostnader för reala resurser ökat är att några av deltagarna påbörjat kommunal utbildning i efterläget. Denna ”investering” kan förhoppningsvis ge bra avkastning även för kommunen på sikt.

Tabell 7. Intäkter på kort sikt, finansiella och reala effekter för kommunen och landstinget.

	Kort sikt, ett år	Per deltagare
Kommun, varav	260 000 kr	10 009 kr
ekonomiskt bistånd	-5 000 kr	-200 kr
skatt	367 000 kr	14 000 kr
Skola, omsorg och handläggning	-102 000 kr	-4 000 kr
Landsting, varav	762 000 kr	29 000 kr
skatt	164 000 kr	6 000 kr
sjukvård	612 000 kr	24 000 kr

Bilaga 3.

Vad är NyttoSam?

Payoff's metod NyttoSam har sitt ursprung i ett annat samhällsekonomiskt verktyg, SamPop. Under år 2007 tog payoff över rättigheterna till SamPop från Arbetslivsresurs AB. SamPop togs ursprungligen fram av Samhall Resurs AB för drygt tio år sedan. Därefter har metoden vidareutvecklats och uppdaterats och fått namnet NyttoSam.

Med stöd av NyttoSam genomför payoff utvärderingar och analyser av verksamhet och verksamheter, som syftar till att minska utanförskapet i samhället och som ska leda till att individernas självförsörjningsgrad ökar. Uppdraget inbegriper utbildning riktad mot uppdragsgivaren, support under uppgiftsinsamlingen, ev. delrapporter samt en slutrapport som redovisas direkt hos kund.

Kortfattat fungerar metoden på följande sätt: genom att kartlägga en individs livs- och försörjningssituation under en period av 12 månader FÖRE en åtgärdsperiod och sedan jämföra detta med motsvarande situation under en period av 12 månader EFTER åtgärden beräknar NyttoSam de ekonomiska effekter som uppstått. Effekterna beräknas för såväl samhället som helhet, som för olika aktörer. De aktörer som redovisas separat i programmets standardversion är kommun/stad, landsting/region, Försäkringskassa, Arbetsförmedlingen, övrig stat, staten totalt, försäkringsgivarna (via inbetalningar till avtalsförsäkringarna) och individen själv.

NyttoSam ska ses som en metod, som visar storleksordningen på utfallet av de vidtagna åtgärderna för samhället och respektive aktör. Utfallets precision är till stor beroende av kvaliteten på inmatade uppgifter – ju bättre underlag desto säkrare att utfallet är pålitligt.

Metodens struktur bygger på de lagar, regler och system som gäller i dagens samhälle samt ett antal antaganden och avgränsningar, se nedan. Skattelagstiftningen, socialförsäkringssystemet, standardkostnader för olika offentliga tjänster, högstkostnads-skydd samt regler för olika arbetsmarknadsåtgärder är några av de delar som ingår i programmet.

Trots metodens solida och matematiskt korrekta karaktär vill vi inom payoff betona att alla de ekonomiska konsekvenser, som är kopplade till en individs rehabilitering är svåra att identifiera, mäta och beräkna. Särskilt komplicerat är att beräkna det ekonomiska värdet av ”mjuka” s.k. ”icke-ekonomiska” effekter, som förhöjd livskvalitet, bättre hälsa, minskat lidande m.m. Vi har därför valt att inte ta med sådana effekter i våra kalkyler. Den marginella osäkerhet som finns i programmets utfall gör att vi avrundar de beräknade värdena till jämna tusentals kronor.

Följande avgränsningar och antaganden har gjorts:

- Inga undanträngningseffekter förekommer. Skapade jobb är ytterligare jobb på arbetsmarknaden.
- Alla resursbesparingar kan omfördelas och användas där behov föreligger även i det korta perspektivet.

- Ev. inkomstökningar för individen leder till ökad konsumtion i samhället, inget sparande förekommer.
- Alla ekonomiska konsekvenser gäller i ett "första led". Eventuella s.k. multiplikativa effekter – effekter i nästkommande led – ingår således inte.
- Enbart ekonomiska effekter ingår i analysen. Eventuella "icke-ekonomiska" effekter på livskvalitet och välbefinnande prissätts inte och ingår därmed inte heller i beräkningarna.
- De ekonomiska effekter som ingår gäller bara den specifika individen. Eventuella spin-off effekter som uppkommer för familj och omgivning ingår inte.
- Programmet förutsätter att allt som produceras av de personer som arbetar/kommer i arbete är efterfrågat på marknaden.
- Den intäkt som staten har i form av olika indirekta skatter bygger på den produktion som individen åstadkommer och inte den konsumtion som han/hon kan orsaka.
- De indirekta skatterna (punktskatter och mervärdesskatter) som påläggs vid beräkandet av effekter på BNP bygger på ett genomsnitt av alla olika skattesatser som förekommer.
- Programmet förutsätter att utbetalade lönebidrag alltid är anpassade till individens produktivitet, innebärande att arbetsgivaren inte kan göra någon vinst på den del av produktionen som denne kompenseras för med lönebidrag.
- Lönebidraget står i omvänd relation till individens produktivitet.
- Programmet förutsätter att utbetalade lönebidrag alltid är anpassade till individens produktivitet, innebärande att arbetsgivaren inte kan göra någon vinst på den del av produktionen som denne kompenseras för med lönebidrag.
- Lönebidraget står i omvänd relation till individens produktivitet.

Förklaring till några av nyckeltalen i NyttoSAM:

- *Intäkter*; för samhället skapas intäkter genom att en person kommer i egen försörjning i ett arbete. Alternativt skapas intäkter genom att en person inte längre tar del av vård eller andra insatser som kräver arbetskraft. En deltagare som har ett försörjningsstöd innan projektet och som har inkomst av lön efter projektet skapar intäkter genom minskade kostnader för de resurser som frigjorts vid handläggningen. Kommunen har också minskade kostnader för försörjningsstödet samt ökade skatteintäkter. Motsatsen kan också gälla att en person efter ett projekt inte har skapat intäkter utan genererat högre kostnader genom att det t ex funnits ett behov av rehabilitering.
- *Kostnader*; avser de resurser som projektet använt för att genomföra projektet, både egna och eventuellt externa kostnader ingår.
- *Lönsamhet*; beräknas som skillnaden mellan intäkter och kostnader.
- *Återbetalningstid*; den tid det tar för projektet att nå "break-even", vilket innebär att projektets intäkter är lika stora som kostnaderna.

- *Potential*; vi har tagit fram en schablon för den genomsnittliga årliga kostnaden för att en person inte arbetar och till denna kostnad adderas den faktiska kostnaden för typfallens förbrukning av vård, omsorg och handläggning.
- *Verkningsgrad*; är också ett eget framtaget nyckeltal kopplat till Nyttosam. Verkningsgraden beskriver hur stor andel av deltagarens samhällsekonomiska kostnad som frigörs under det första året efter att deltagaren lämnat projektet alternativt när resultatavstämningen gjorts. Kostnaden är beräknad utifrån dennes utanförskap under en period av 12 månader före projektet. Exempel; om kostnaden initialt är 600 000 kr och det skapas ett värde på 120 000 kr under en period av 12 månader efter projektet/resultatavstämningen motsvarar det en verkningsgrad på 20 procent. Den årliga samhällsekonomiska kostnaden för utanförskapet (600 000 kr i vårt exempel) är baserat dels på det produktionsvärde som skapas av en vuxen person med 27 150 kr i månadslön utan lönesubvention, dels på personens konsumtion av samhälleliga resurser.

Ovanstående nyckeltal är de vanligaste vi relaterar till men vi redovisar också ytterligare nyckeltal kopplat till kostnaderna för projektet. Nyckeltalen presenteras också baserat på utfallet på kort sikt, 12 månaders efterläge, i vanliga fall efter att deltagaren kommit i t ex arbete, studier eller någon annan av de resultatmått som är aktuella för projektet. Alternativt redovisas nyckeltalen på fem år, medellång sikt, som bygger på en prognos av resultatet efter ett år.